

L a n d b r u k e t s
U t r e d n i n g s k o n t o r

For eller imot
å opprettholde et jordbruk
av minst samme omfang
som i dag?

Ayse Bulak Hagelia

Kortnotat 7 - 1996

1 Innledning

Norsk Gallup gjennomførte en spørreundersøkelse på oppdrag fra Landbrukets Utredningskontor. Undersøkelsen består av to spørsmål:

- Er du for eller imot å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som idag?
 - for
 - imot
 - ubesvart/vet ikke
- Hvilken av disse grunnene mener du er den viktigste for å opprettholde jordbruket på dagens nivå?
 - Bevare kulturlandskapet/hindre at åker og eng gror igjen
 - produsere mat med norsk kvalitet
 - levende bygder/opprettholde bosetting
 - beredskapshensyn
 - hensynet til bøndene
 - ingen av delene
 - ubesvart/vet ikke

Spørreundersøkelsen er landsrepresentativ. Det ble intervjuet 1 025 mennesker per telefon. Feilmarginen i denne undersøkelsen vil for hovedresultatene være i intervallet 1,4-3,1 prosentpoeng.

2 For eller imot å ha jordbruk minst på dagensnivå

På spørsmålet om man er for eller imot å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som idag, svarer 84% "for". Andelen som svarer "for" har økt siden mars 1996 med 7 prosentpoeng. I følge en spørreundersøkelse gjennomført av Markeds- og Mediainstituttet a.s. (MMI) på oppdrag fra Landbrukssamvirkets Felleskontor (LF) og Norges Bondelag (NB) svarte 77% at de var for å opprettholde norsk jordbruk minst på likt omfang som i dag (Dalen, Erik, mars 1996).

Tabell 1. Er du for eller imot å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som idag? (andelene oppgitt i prosent)

	LU/Gallup oktober 1996	MMI/LF/NB mars 1996
for	84	77
imot	9	8
vet ikke/ubesvart	7	15
antall	1 025	1 052

Til tross for økningen i andelen som er for å opprettholde jordbruket minst på dagens nivå er det ikke en tilsvarende nedgang i andelen som er imot. En tilsvarende nedgang har man blant de som ikke vet eller ikke ha svart. Andelen som er imot å opprettholde landbruket minst på dagens nivå har altså ikke forandret seg noe særlig. Det er imidlertid flere som har gjort seg opp en mening i det siste halvt året. Forandringen har vært positiv for landbruket. Når vi ser resultatene fra spørreundersøkelsen som ble tatt opp i oktober 1979, ser vi en tilsvarende høy andel som var for å opprettholde landbruket minst på dagens nivå (MMIs meningsmålinger, LF-informasjonsavdeling). Da ble den laveste andelen som var imot det, 2 prosent, registrert.

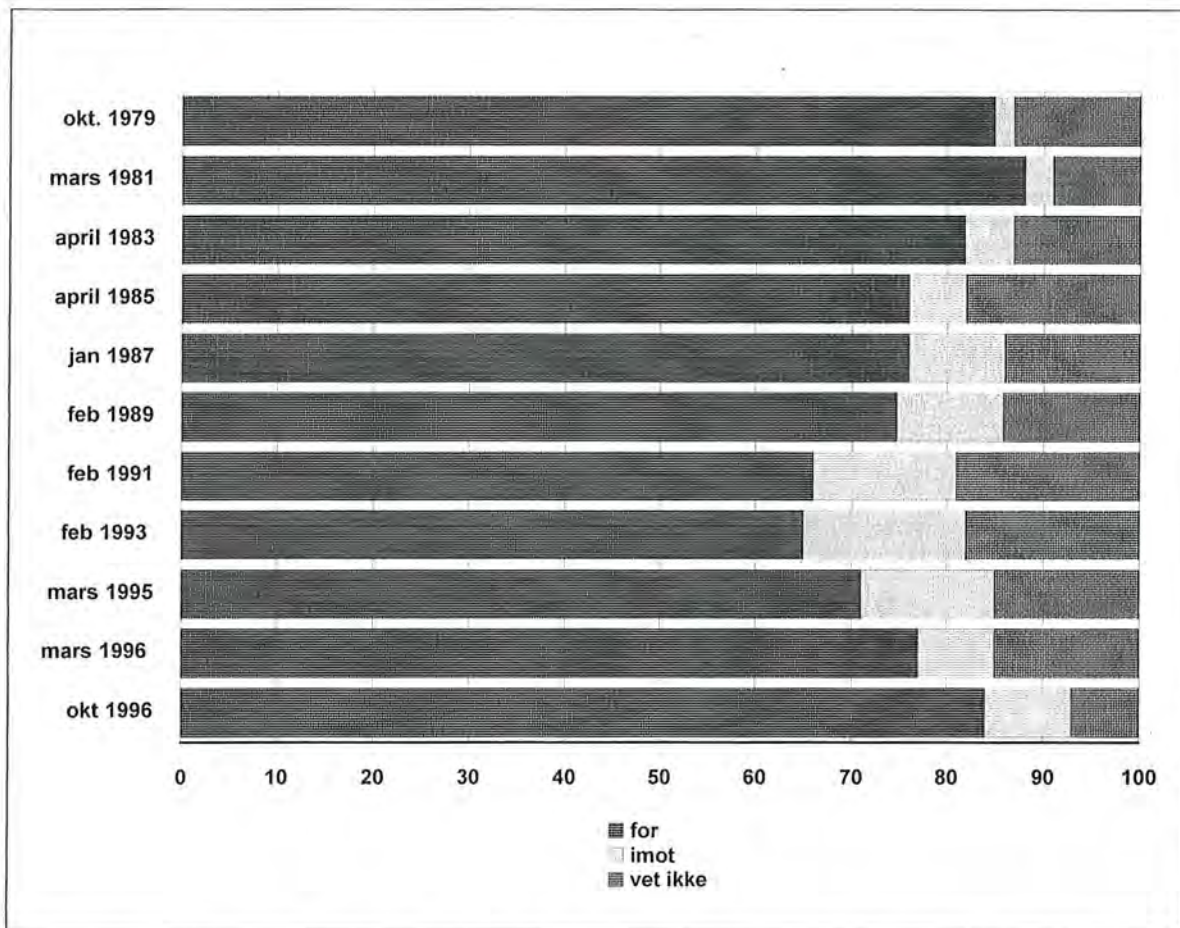
Tabell 2. For eller imot å opprettholde landbruket minst på dagens nivå (andelen oppgitt i prosent)

	okt. 1979	mars 1981	april 1983	april 1985	jan. 1987	feb. 1989	feb. 1991	feb. 1993	mars 1995	mars 1996	okt. 1996
for	84	88	81	76	76	74	66	65	71	77	84
imot	2	3	5	6	10	11	15	17	14	8	9
vet ikke	13	9	13	18	14	14	19	18	15	15	7

Kilde: okt. 1979-mars 1996 MMI/LF/NB og okt. 1996 Gallup/LU

Den mest landbruksvennlige målingen hadde man i mars 1981. 88 prosent var for å opprettholde landbruket på dagens nivå, og en lav andel var imot dette (3 prosent). Dette var et rekord år sett fra landbrukets side. Forskjellene mellom denne undersøkelsen og den siste undersøkelsen som ble gjennomført i oktober 1996 er signifikante. Dette kan bety at det fortsatt er et potensiale for å øke andelen som er for å opprettholde norsk landbruk minst på dagens omfang. Økningen må imidlertid forventes å være ganske marginal.

I perioden mars 1981- februar 1993 har andelen som er for å opprettholde landbruket gått ned fra 88 prosent til 65 prosent. Derimot har andelen som er imot å opprettholde landbruket minst på dagens nivå økt fra 3 prosent til 17 prosent i den samme perioden.

Figur 1. Andelen som er for eller imot å opprettholde landbruket minst på dagens nivå

Etter februar 1993 begynner andelen som er for å opprettholde landbruket å øke. Andelen som er imot dette halverer seg i den samme perioden. De to siste målingene viser omtrent lik andel som mener at de er imot å opprettholde landbruket minst på dagens nivå. Basert på de to målingene kan vi imidlertid ikke hevde at andelen har stabilesert seg rundt 8-9 prosent.

80-årenes nedgang i andelen som er for å opprettholde landbruket minst på dagens nivå kan skyldes den liberalistiske bølgen i verden og i Norge. Dette kan ha ført til en forandring i folks politiske preferanser. Økningen i andelen som er for å opprettholde jordbruket minst på dagens nivå etter februar 1993 skyldes antagelig diskusjonene rundt EU-avstemningen. Interesseorganisasjonene i landbruket har spilt en aktiv rolle for å øke forståelsen for næringen.

3 Hvorfor å opprettholde jordbruket på dagens nivå

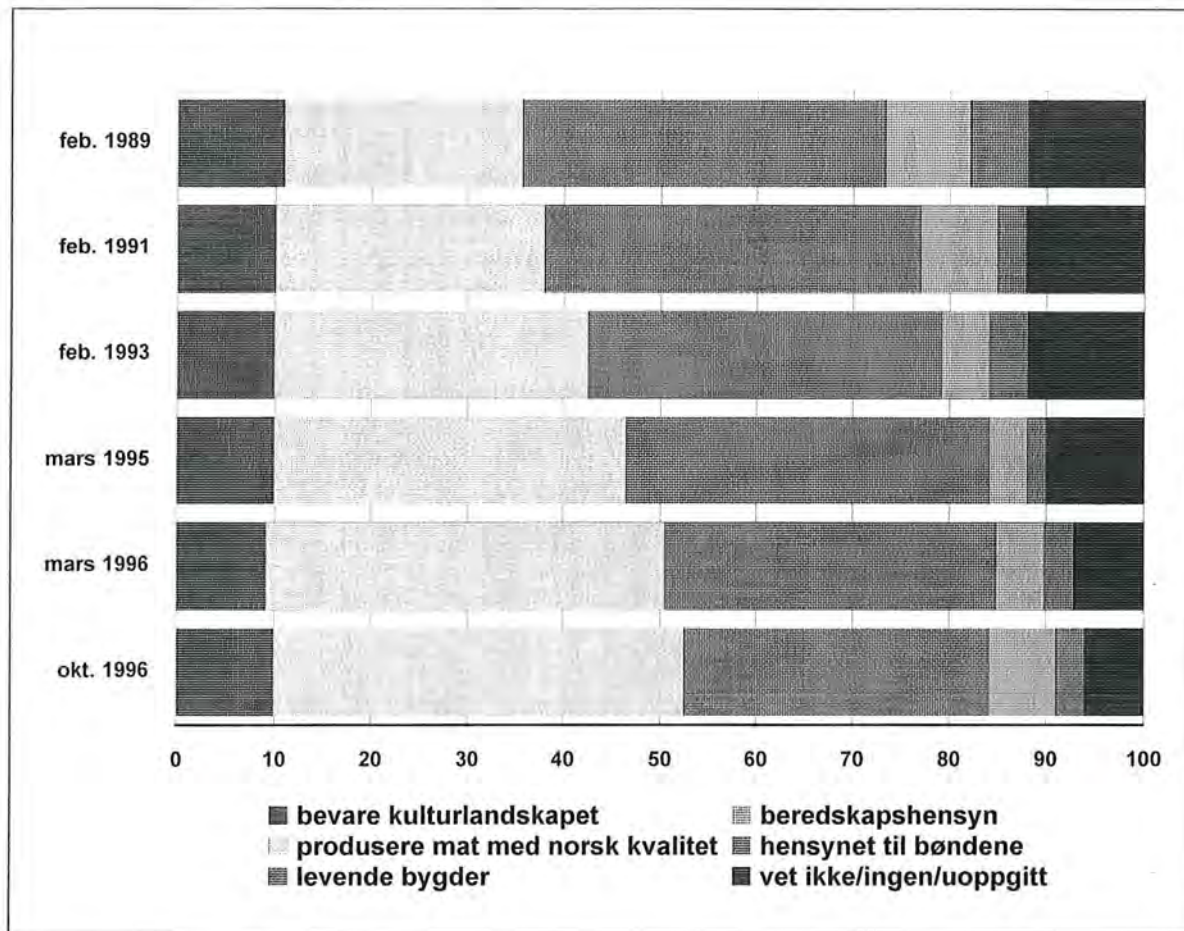
De begrunnelsene folk i stor grad oppgir for å opprettholde jordbruket minst på dagens nivå er "produsere mat med norsk kvalitet" og "å opprettholde levende bygder og bosetting", henholdsvis 43 og 32 prosent. Hensynet til bøndene prioriteres av 3 prosent. Kulturlandskapet er også et viktig argument for å opprettholde landbruket. Dette prioriteres av 10 prosent, mens beredskapshensyn prioriteres av 7 prosent.

Tabell 3. Grunnen til å opprettholde landbruket minst på dagens nivå (andelen oppgitt i prosent, intervjutall for undersøkelsene er ca. 1 000)

	feb. 1989	feb. 1991	feb. 1993	mars 1995	mars 1996	okt. 1996
bevare kulturlandskapet	11	10	10	10	9	10
produsere mat med norsk kvalitet	25	28	33	37	41	43
levende bygder/bosetting	38	39	37	38	34	32
beredskapshensyn	9	8	5	4	5	7
hensynet til bøndene	6	3	4	2	3	3
ingen/vet ikke/ubesvart	12	12	12	10	7	6

Kilde: feb. 1989-mars 1996 MMI/LF/NB og okt. 1996 Gallup/LU

Det mest interessante er å se svarfordelingen gjennom de syv undersøkelsene som har blitt tatt siden februar 1989. "Å produsere mat med norsk kvalitet" og "å opprettholde levende bygder/bosetting" har alltid vært de to alternativene som blir vektlagt av den høyeste andelen. Andelen som prioriterer alternativet "å produsere mat med norsk kvalitet" har økt jevnlig i løpet av peioden spørsmålet har vært stilt. I februar 1989 var andelen som valgte dette alternativet 25 prosent. Den siste målingen viser at andelen som velger dette er 43 prosent. Dette er en økning på 18 prosent i løpet av de siste 6 årene. Økningen kan ikke alene forklares med ku-galskaptilfellene i Storbritannia i mars 1996. Tendensen til økning i andelen som velger alternativet "mat produksjon med norsk kvalitet" hadde begynt lenge før mediaoppmerksomheten rundt dette problemet. Det er kun den siste målingen, oktober 1996, som er blitt tatt etter den ovennevnte hendelsen. Interesseorganissjonenenes fokusering på kvaliteten på norske landbruksprodukter kan være en forklaring på utviklingen. Spesielt i de siste årene har interesseorganisasjonene i landbruket gjennomført flere tiltak for å øke kvaliteten på landbruksprodukter og ikke minst for å gjøre forbrukerne oppmerksomme på kvalitetsaspektet for landbruksprodukter. Forbrukernes økende fokusering på miljøvennlige produkter og produsjonsmåter påvirker utvilsomt økningen i andelen.

Figur 2. Den viktigste grunnen til å opprettholde landbruket minst på dagens nivå

I den samme perioden har det blitt registrert en nedgang i andelen som prioriterer alternativet "levende bygder/opprettholde bosetting", fra 38 til 32 prosent. De siste to meningsmålingene viser at alternativet "produsere mat med norsk kvalitet" prioriteres av en høyere andel enn de som prioriterer alternativet "levende bygder/opprettholde bosetting".

Alternativet "bevare kulturlandskapet" som en begrunnelse for å opprettholde jordbruket har blitt prioritert av omtrent 10 prosent. Andelen som prioriterer dette alternativet har holdt seg stabilt i perioden februar 1989-oktober 1996.

Andelen som prioriterer alternativene "beredskapshensyn" og hensynet til bøndene" varierer fra det ene året til det andre.

4 Avsluttende kommentarer

Siden februar 1993 har andelen av befolkningen som er for å opprettholde et jordbruk av minst samme omfang som i dag økt jevnlig fra 65 prosent til 84 prosent i oktober 1996. Økningen kan skyldes blant annet næringens aktive informasjonspolitik for å få forståelse for norsk landbruk.

I den samme perioden, februar 1993-oktober 1996 har andelen som er imot å opprettholde jordbruket minst på dagens omfang nesten blitt halvert, fra 17 prosent i februar 1993 til 9 prosent i oktober 1996. Andelen som ikke har gjort seg opp noe mening varierer fra det ene året til det andre.

Når det gjelder begrunnelsene for å opprettholde jordbruket minst på dagens nivå prioriteres alternativet "produsere mat med norsk kvalitet" av en høyere andel i forhold til de andre alternativene i den siste og den forrige målingene. Alternativet "levende bygder/opprettholde bosetting" er det andre mest prioriterte alternativet.

Det mest interessante er utviklingen i andelen som prioriterer alternativet "produsere mat med norsk kvalitet". Andelen har økt jevnlig i perioden februar 1989-oktober 1996.

Interesseorganisasjonenes fokusering på kvaliteten på norsk landbruksprodukter kan være en forklaring på utviklingen. Forbrukernes økende fokusering på miljøvennlige produkter og produsjonsmåter påvirker utvilsomt økningen i andelen. Det kan derfor være et riktig tidspunkt å satse på å skape preferanser/øke etterspørselen etter norsk jordbruksvarer på bekostning av eventuelt importerte produkter. Forbrukerens oppfatning angående kvaliteten på norske landbruksprodukter bør konkretiseres i form av økt etterspørsel. Forbrukeren bør, med andre ord, bevisstgjøres i sin preferanse for norske landbruksprodukter.

Utviklingen i andelen som prioriterer kvalitetsaspektet i norsk jordbruksprodukter er i tråd med satsingsområdet i landbruket, nemlig kvalitetsarbeidet.

Litteratur

Dalen, Erik, *Kjennskap og holdninger til norsk landbruk*, MMI, mars 1996

Aktuelle tall i landbruket 1996, juni 1996

MMIs meningsmålinger, intern notat fra LF-informasjonsavdelingen

Norsk Gallup/Landbrukets Utredningskontor, *Omnibus uke-41, nr: 61563*, oktober 1996

L a n d b r u k e t s
U t r e d n i n g s k o n t o r

*- administrativt underlagt
Landbrukssamvirkets Felleskontor -
er et samarbeidsorgan for:*

Norges Bondelag
Norske Melkeprodusenters Landsforbund
Norsk Kjøttvirke
Norske Eggsentraler
AL Gartnerhallen
Norske Felleskjøp
Norske Potetindustrier
Honningcentralen AL
Norsk Rødt Fe
Norsk Svineavlslag
Landteknikk
Gjensidige Forsikring
Fokus Bank
Landkreditt